

GAZETA LWOWSKA

Wychodzi codziennie o godzinie 4 po południu z wyjątkiem świąt i niedziel.

Numer pojedynczy kosztuje w m-eisen 5 centów poezta 7 centów. — Biuro Redakcyi i Administracyi ulica Wałowa Nr. 29. — Listy należy frankować. — Reklamacye otwarte wolno od opłaty

Prenumerata z przesyłką pocztową wynosi rocznie 16 złr., półrocznie 8 złr., kwartalnie 4 złr., miesięcznie 1 zł. 35 ct. W miejscu rocznie 12 zł., półrocznie 6 zł., kwartalnie 3 zł., miesięcznie 1 zł. Przewodnik naukowy i literacki, dodatek miesięczny do „Gazety Lwowskiej“ otrzymują cało- i półroczni abonenci bezpłatnie, jednakże ci tylko, którzy prenumerują od 1 stycznia do końca czerwca, lub od 1 lipca do końca grudnia, ewentualnie zaś i miesięczni za dopłatą pierwsi 75 ct., drudzy 30 ct. Przewodnik prenumerowany osobno kosztuje 4 zł.

Jednorazowe inseraty obliczają się po 7 centów kilkorazowe po 6 ct. od miejsca jednego wiersza.

Inseraty przyjmują w Austrii i Niemczech wszystkie agencye anonsów; we Francji w Paryżu wyłącznie agencya p. A d a m a, 4, Rue Clément 4.

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA

Lwów, 20 stycznia.

Spokój i porządek publiczny zapanaował napowrót w stolicy węgierskiej po kilkudniowych ekscesach, i jak się zdaje nie zostanie znowu zakłócony, skoro nawet tak drażliwa scena, jak pogrzeb zastrzelonego słuchacza prawa, Schwarza, odbył się poważnie i bez interwencyi organów bezpieczeństwa. Wśród demonstracyj szła niewytłumaczony udział się nawet poważniejszym ludziom, za to dziś żal i skrucha odzywają się nawet tam, gdzie dotąd traktowano rzecz całą najlekko-myślniej, niemal nawet w sposób zachęcający. Co wszyscy światlejsi patrioci przepowiadali celem uśmierzenia wzbudzonych namietności, co zresztą zdrowy rozum nawet bez nadzwyczajnej inteligencyi politycznej każdemu wskazywał, to dziś zmieniło się w rzeczywistość. Demonstracye bezmyślne doprowadzone do granic, po za któremi już zaczyna się bunt zorganizowany, skompromitowały Węgry wobec całego świata. W ten sposób jak to uczyniono w Budapeszcie, nikt nie próbuje wymusić demisyi na gabinecie, w ten sposób nikt nie wojuje z korupcyą. A innego celu nie mogli mieć demonstracye w swoim prologu, bo później, gdy się zmieniły w niesłychane krawale, o celu jakimkolwiek nie było już mowy.

W Węgrzech opinia publiczna jest a przynajmniej była dotąd bardzo tkliwa na reputacyę wobec zagranicy. Unikano zawsze starannie wszystkiego, coby zachwiać mogło kredyt kraju, finansowo oddawna zawisłego od za-

granic. Takie wypadki jak zaburzenia ostatnie mogą w razie złośliwego wyzyskania przez przeciwników Węgier zachwiać znacznie kredyt kraju. Ale to nie jest jeszcze następstwo najgorsze. Droższym i ważniejszym od kredytu finansowego jest dla każdego patrioty węgierskiego kredyt polityczny, a ten ucierpiał niemało na zajściach ostatnich. Społeczeństwo węgierskie, które zawsze tak chętnie chępi się nadzwyczajną dojrzałością polityczną, które w organach swoich nazywa się dumnie narodem prawników i mężów stanu—pozwoliło zgrać szaleńców popełnić kolosalną niedorzeczność i nie miało dość siły, aby zaraz w pierwszej chwili zaprotestować skutecznie przeciw wyniesieniu pojedynkowej sprawy Verhovay'a i Majthenyi'ego na stanowisko wielkiej kwestyi społecznej i politycznej! Węgrzy czują dziś cały rozmiar klęski poniesionej i dlatego to tak skwapliwie podnoszą teraz szereg gół przez polię sprawdzony, że w zaburzeniach ważną rolę odgrywali obcy robotnicy, przednia straż tej kosmopolitycznej bandy burzycieli wszelkiego ładu społecznego i politycznego. Dla powagi Węgier, można by nawet powiedzieć, dla ich honoru politycznego byłoby to może lepiej, gdyby cała wina spaść mogła na ten żywioł importowany.

Jak naprawić błąd popełniony, jak wybrnąć z fatalnego położenia, które tak szybko się pogorsza, to Węgrzy wiedzą dobrze, jeżeli tylko na prawdę chcą wiedzieć, to prawi niemal codziennie prasa krajowa i zagraniczna. Trudno zreformować ustawodawstwo i administracyę, bo do tego oprócz dobrej woli potrzeba trafnych pomysłów, ale żeby nie popaść w zupełną anarchię, żeby nie kom-

promitować się dłużej w oczach całego świata, do tego wystarczy dobra wola i taka miara poczucia patriotyizmu, jaką w zdrowych społeczeństwach ogół posiada. Przedewszystkiem chodzi teraz o to, aby Węgrzy pozbyli się jaknajprędzej tego nowego czynnika rozstroju, który przybył im podczas zajść ostatnich, t. j. aby zatarli rozdwojenie jakie wytworzono między całymi klasami ludności. Demonstracya skierowana formalnie przeciw kasyinu narodowemu, była właściwie objawem sztucznie rozbudzonej nienawiści przeciw całej arystokracji. Jest to akt samobójczy w całym tego słowa znaczeniu, jest to zamach na główną warownię narodowego bytu i rozwoju, która przetrwała mężnie najsmutniejsze czasy dla madjaryzmu, ocalała w wielkich katastrofach jego tradycye polityczne i pozwoliła mu zająć dzisiejsze panujące stanowisko.

Lwów, 20 stycznia.

(Stan spraw serwitutowych.)

Od początku ustanowienia władz serwitutowych aż po koniec grudnia 1879 zgłoszono 29.533 używalności podlegających postępowaniu w myśl ces. patentu z dnia 5go lipca 1853.

Z tych zgłoszono 64 używalności dopiero w ubiegłym półroczu.

Ogólna liczba gmin, przysiółków, kolonij, sołtystw, w których wykazano służebności, wynosi 5389.

Z pomienionej liczby zgłoszonych służebności załatwiono do końca grudnia z. r. 29.763, z których jednak pozostaje jeszcze w zawieszeniu 109, tak że liczba załatwionych już ostatecznie używalności wynosi 29.654.

Z końcem grudnia r. z. pozostało do załatwienia 70 używalności, z których jednak

tylko 35 nie było jeszcze przedmiotem dochodzenia, gdyż w trzech sprawach wydano już orzeczenia przygotowawcze, a 32 spraw było właśnie w toku.

W ciągu ostatniego półroczu załatwiono ostatecznie 78 używalności, z tych przeprowadzono w drodze ugody na korzyść stron uprawnionych 25 spraw, rozstrzygnięto orzeczeniami na korzyść strony uprawnionej 32 spraw a w 21 wypadkach odsądzono występujących z uroszczeniami do służebności.

Z orzeczeń zapadłych na korzyść strony uprawnionej opiewa 23 na wykup a 9 na regulacyę; z zawartych zaś ugód opiewa 11 na wykup a 14 na regulacyę.

Ze względu zaś na rodzaj używalności obejmują sprawy załatwione w ubiegłym półroczu 21 spraw o pobór drzewa opałowego, 9 spraw o pobór drzewa budulecowego, 5 spraw o pobór drzewa na ogrodzenie, 2 sprawy o pobór drzewa na sprzęty, 18 spraw o prawo paszy bydła, 16 spraw o pobór płodów lasowych, 17 spraw o inne używalności.

Jako wynagrodzenie za zniesione służebności przyznano prawomocnie po koniec czerwca z. roku w gruncie 272.444 morg. 484 kwadr. sążni, a w II półroczu z. r. 222 morg. 1346 kwadr. sążni, przeto razem 272.667 morgów 230 kwadr. sążni.

Wykazane powyżej ekwiwalenta gruntowe obejmują 159.786 morgów 1558 kwadr. sążni lasów., 112.880 morgów 272 kwadr. sążni innych gruntów.

Sprawy dotychczas niezakończonych przypadających na pojedyncze starostwa w następującym stosunku (bez względu jednak na zaśle zmiany terytorjalne w r. 1878 w okręgach politycznych).

Najwięcej bo 6 spraw pozostaje do załatwienia w starostwie Kosowskiem, w starostwach w Czortkowie i Stryju po 5 spraw, w Borszczowie, Krośnie po 4 spraw, w Dąbrowej, Kamionce Str., Limanowej, Nisku, Nowym-Targu, Podhajcach, Tłumaczu po 3 sprawy,

Wyprawa Nordenskjölda.

III.

Czukeze, jak wiadomo, zamieszkują północno-wschodni róg starego świata na wschód od przylądka Szelagsoj. Dzieli się oni na Czukezów pasterskich (*Rea Czukeze*), zamieszkujących wewnątrz półwyspu i zajmujących się chowem reniferów, i na nadbrzeżnych czyli rybackich Czukezów (*Namollo*). Z tymi ostatnimi właśnie zetknęli się nasi podróżni. Czukeze nie znają żadnego europejskiego języka, i aby się z nimi porozumieć, musiano uczyć się ich języka. „Byliśmy — mówi Nordenskjöld — gościnnie przyjęci. Czukeze ofiarowywali nam, co tylko posiadali. W jednym namiocie ugotowano mięso renifera w żelaznym garnku, w drugim patroszono świeżo zabite renifery w trzecim pewna kobieta zajęta była wydobywaniem z wnętrzości renifera zielonej zawartości, podobnej do szpinaku, i napychaniem jej do worka z psa morskiego, aby zachować ją jako jarzynę na zapas zimowy. Przez tej jarzyny Czukezowie dla zadośćuczynienia potrzebie pokarmów roślinnych, zbierają liście, pączki i korzonki niektórych szych roślin. Wory z psów morskich, nieprzepuszczające ani wody ani powietrza, służą także do przechowywania tranu. Wory te składają się z całej skóry, wyjąwszy głowę, odciętą u szyi. Przy użyciu do zachowania płynów, worek zawiązuje się u szyi jak również u innych otworów w skórze, przy czem wypust z rurki drewnianej lub kościanej umieszczony jest w przedniej nodze. Przed jednym z namiotów leżały dwie świeże głowy koni morskich ze wspaniałymi zębami. Dzieci znajdowały się w znacznej liczbie; są

one łagodnie traktowane i wyglądają zdrowo. Często tak mężczyźni jak kobiety noszą je na plecach opakowane w skóry, w namiocie zaś przebywają zupełnie nago a nawet można je widzieć biegające boso po śniegu.“

Po powrocie na okręt, podróżni popłynęli dalej, lecz znowu byli wstrzymani przez mgły i znowu robili wycieczki na ląd. Brzeg składa się z pokładów piasku i gliny, które, jak się zdaje, niedawno wzniosły się nad powierzchnię morza. Godnym jest uwagi zupełny brak kamieni erratycznych, stanowiących tak charakterystyczną cechę równin północnej Ameryki i Europy. Brak ten każe wnosić, że na północ Sybiru nie ma takiego kraju lodowców jak Grenlandya.

Przybycie naszych podróżnych na te brzegi było niezwykłym zjawiskiem dla krajowców, którzy też licznie odwiedzali pokład *Węgi*. Nadbrzeżni Czukezowie bardziej zbliżają się do Eskimosów niż do *Rea-Czukezów*, z którymi w ogóle mało mają wspólnego. Szczególniej uderzającym jest podobieństwo sprzętów domowych u Czukezów i Grenlandczyków. Pieniądze nie mają u nich żadnej wartości, chyba jako ozdoby na kolezki. W handlu zamiennym szczególniejsze poszukiwane są przez nich igły, szpilki, noże, siekiery, piły, świdy i inne rzeczy z żelaza, płócienne i wełniane koszule szczególniejsze jaskrawych barw. Za tytoń i wódkę oddaliby wszystko. Tego ostatniego artykułu Nordenskjöld z zasady nie używał w handlu, ale amerykańscy handlarze, przybywający w lecie na statkach, dostarczają go krajowcom obficie mimo zakazu rządu rosyjskiego. Czukeze żyją częścią z rybołówstwa, częścią z handlu, w którym pośredniczą między Ameryką i Syberją. Między innymi pośredniczą w handlu skórami bobrowymi, które pochodzą z Ameryki, gdzie jedną skórę można dostać za zwitek tytoniu; ale przechodząc z rąk do rąk, skóry te, zanim dostaną się na jarmark irbicki, niesły-

chaniem rosną w cenie. Głównym rynkiem dla handlu zamiennego między Syberją i Ameryką jest wyspa Ilir, w cieśninie Beringa, dokąd Czukeze udają się w szych łodziach. Nabyte tam futra wiozą Czukeze w zimie na saniach przez psy lub renifery ciągnionych, na jarmark do miejscowości Ostrownoje na wyspie Anniju (dopływ Kolymy) i prowadzą tam handel jak najswobodniej pod gołym niebem, przy temperaturze przenoszącej nieraz — 40°C.

Tytoń u Czukezów jest w ogólnym użyciu, tak u mężczyzn jak i u kobiet. Palą z właściwych fajek, które mężczyźni wraz z kapeiuchem i krzesiwkiem noszą zawsze przy sobie. Prócz tytoniu używają także do palenia pewnego surrogatu, którego próbki wzięli podróżni ze sobą. Krzesiwko składa się ze stali, agatu i hubki, która różni się od używanej u nas i składa się z plecionki z przetwiczonych włókien drzewnych. Żują także tytoń i jego surrogat. Soli nie używają, cukier bardzo lubią. Niektórzy noszą amulety na szyi, których nie zamieniają; jeden miał na szyi krzyż grecki, był on zapewne ochrzczone, ale nie miał o tem widocznie zbyt jasnego pojęcia, bo żegnał się bardzo gorliwie przed słońcem. Ubranie mężczyzn składa się z jednej lub kilku sukni ze skór reniferów podobnie jak u Lapończyków. W czasie niepogody noszą koszule z jelit lub bawelniane. Na głowie noszą czapki ozdobione perłami, w zimie nakrywają głowę rodzajem kaptura z długowłosej skóry. Obuwie składa się z mokasinów z podszewami ze skór psów morskich i niedźwiedzi. Kobiety noszą suknię z szerokimi rękawami, u dołu zeszytą, tak, iż tworzy obszerny pantalon, sięgające do kolan; na to w zimie nakładają zwierzęcnie ubranie, podobne do męskiego. W namiocie kobiety, wyjąwszy wąską przepaskę, chodzą zupełnie nago. Nordenskjöld objaśnia to wspomnieniem owych czasów, gdy Czukeze za-

mieszkiwali łagodniejszą strefę, sądząmy jednak, iż dla objaśnienia tego zwyczaju, wspólnego zresztą wielu narodom podbiegunym, nie potrzeba uciekać się do takich, nieco śmiałych przypuszczeń. Prościej tłómaczy się to znacznym gorącem, rozwijającym się w namiotach od lamp tranowych. Kobiety noszą długie włosy, rozdzielone i splecione. Mężczyźni golą lub krótko strzygą głowy, zostawiając tylko na brzegu na cał długie włosy, które zczesują na czoło. Zwyczaj ten istniał przed 200 laty u Indian Ameryki Północnej, tak, iż znakomity misjonarz Hennepin tym sposobem przypochlebiał się kobietom indyjskim i dostawał od nich jadło, że golił dzieciom głowy. Mężczyźni noszą perły i inne ozdoby w uszach. Kobiety i mężczyźni znaczą się na twarzy malowaniami kreskami. Nordenskjöld zebrał wiele ubiorów, narzędzi, sprzętów i broni Czukezów, robił spozstrzeżenia nad ich zwyczajami i obyczajami i zamierza dać obszerną wiadomość o tym ludzie, który żyje dotąd w epoce kamienia a osiadły na drodze między Azją i Ameryką, nosi cechy tak Mongołów jakoteż Eskimosów i Indian amerykańskich.

Dnia 10 września podróżni popłynęli dalej, lecz żegluga stawała się coraz trudniejszą; wązki kanał nadbrzeżny w wielu miejscach był zagrodzony wprost pasami lodu, przez które trzeba było siekierami wyrąbywać dalszą drogę. Około przylądka Irkaiipi (niewłaściwie *Sewiernyj* to jest Północny) lody zatrzymały ich przez dni kilka. Tu znowu zetknęli się z Czukezami i napotkali ślady mieszkań narodu Onkilon, który, według podań Czukezów, został przed kilku wiekami wyparty ząd na wyspy morza polarnego.

Dnia 18go września *Węga* popłynęła dalej, walcząc zwycięzko z lodami aż do dnia 28go, gdy temperatura spadła niżej zera i utworzył się nowy lód, który tak silnie spoił pływające pola lodowe, że niepod-

dalej w starostwach w Białej, Bóbree, Drohobyczu, Husiatynie, Jarosławiu, Nadwórnej, Ropczycach, Tarnobrzegu po dwie sprawy, nakoniec w Kołomyi, Łańcucie, Nowym Sączu, Przemyślanach, Sanoku, Tarnowie, Trembowli, Turce i Żółkwi po jednej sprawie, we wszystkich zaś innych niewymienionych powyżej starostwach nie ma żadnej niezadowolonej sprawy.

Delegacje dla spraw wspólnych.

Na posiedzeniu węgierskiej delegacji z dnia 17 b. m. toczyły się rozprawy nad budżetem ministerstwa spraw zagranicznych.

Sprawozdawca dr. Falk: Będę się starał o tem większą zwięzłość, że wielkie kwestye europejskie, które przez kilka lat zajmowały uwagę delegacji i nieraz były powodem bardzo ożywionej dyskusji, przynajmniej na teraz ustąpiły z porządku dziennego. Traktat berliński został przyjęty przez obydwą ciała ustawodawcze a w głównych swych częściach został już nawet przeprowadzony; kwestye bośniackie i hercegowińskie przestały już figurować w szeregu spraw zagranicznych, przecho zeszczupłało koło owych spraw międzynarodowych, którym musieliśmy się zajmować komisya spraw zagranicznych. Ale nawet pomiędzy sprawami rzeczywiście zagranicznymi nie ma według opinii komisji żadnej, która o ile to przewidzieć może umysł ludzki zawichrzyłaby mogła spokój europejski w najbliższej przyszłości i ponad zwykłą miarę uwieścić siły materialne Monarchii. Takiego nadzwyczajnego zajęcia naszych sił materialnych nie wywołają walki, jakie obecnie toczą się między Czarnogórą a ludnością albańską, która według traktatu berlińskiego ma być wcielona do Czarnogóry. Można się jeszcze spierać o to, czy możliwa jest dziś rzecz zmusić jakiś naród do podania się wbrew swojej woli pod obce panowanie; ale żadnej nie ulega wątpliwości, że taki przymus może być wykonany dla poparcia obcych interesów, a już najmniej na korzyść państwa, którego zachowanie się wobec nas nie zawsze było tego rodzaju, aby dawało prawo do wdzięczności. W kwestyi serbskiej wyraża mowca nadzieję, że minister, jak dotychczas, tak i nadal domagać się będzie stanowczo dotrzymania praw przyznanych nam traktatem i że po słowach energicznych nastąpią energiczne czyny. Gdy w swoim czasie mówiono u nas po raz pierwszy o okupacji Bośni, podniosły się głosy, że okupacja Serbii odpowiadałaby nierównie więcej wspomnianym celom. Ówczesny i obecny minister spraw zagranicznych byli jednak innego zdania, utrzymując, że okupacja Bośni wciągnie także Serbię w sferę naszej potęgi. Pokaże się dziś, czy tak jest istotnie. Mowca spodziewa się, że rokowania z Niemcami doprowadzą do pożądanego rezultatu, bo chociaż ogólny prąd dzisiejszy nie sprzyja zawieraniu traktatów, to same interesa państw ościennych wymagają

układów. Mowca uprasza o przyjęcie ogólnej części sprawozdania.

Dezyderusz Szilagyi: Dopóki przyjacielskie stosunki z Niemcami nie działają szkodliwie na nasze wewnętrzne stosunki, dopóki Niemcy nie pociągają nas za sobą w kierunku szkodliwym interesom naszej Monarchii, dopóki dają nam rękojmię pokojowego rozwoju, do którego przy obecnym stanie naszych finansów przywiązujemy bardzo wielką wagę i dopóki, na wypadek możliwych kolizji, zapewniamy nam korzystne stanowisko, dopóty mogą liczyć na naszą przyjaźń serdeczną; ale tylko dopóty, dopóki zachowane będą powyższe warunki, bo innych nie dopuszczamy. Wykonanie traktatu berlińskiego, zdaniem mowcy, nie ziszcilo oczekiwań, którymi starano się usprawiedliwić naszą politykę wschodnią. Jeden rzut oka wystarczy, ażeby przekonać się, że nasze mocarstwowe stanowisko na Wschodzie ani się rozszerzyło ani się wzmocniło. Zawiść małych państw wobec naszej monarchii, ich niechęć do wejścia w bliższe stosunki z nami, ich bezustanna gotowość do popierania wpływów nam wrogich — wszystko to nastęrcza nam pytanie: ażali to ma być owem powiększeniem potęgi i ową siłą pozycją, o której nam mówiono? Zdaniem mojem należało nierównie ściślej sformułować uchwały konweny z 8 lipca, bo wobec państwa, którego tradycyjną polityką jest niedotrzymywanie układów, wobec państwa, które zawsze okazuje mało gotowości do spełnienia swoich zobowiązań, najtrafniejszą polityką byłoby nie ufać jego dobrej woli i zawierając jasno określone i obowiązujące układy.

Hr. Juliusz Andrassy: Nie byłbym zabierał głosu, gdyby mowca poprzedni nie był wypowiedział zdania, które wymaga wyjaśnienia. Powiedziano tu, że stanowisko monarchii na Wschodzie nie spełniło oczekiwań, jakie przywiązywano do rezultatów kongresu berlińskiego. Owóż chciałbym wiedzieć, o czyich to oczekiwaniach mówił p. Szilagyi? Wszakże opozycja nie spodziewała się i nie oczekiwała wcale niczego; przeciwnie wolała zawsze, że rezultat będzie w najlepszym razie płodem poronionym, a monarchia prawdopodobnie wciągnięta zostanie w niesłychane kłopoty. Mogę więc śmiało twierdzić, że sukces przewyższył o wiele skromne oczekiwania opozycji. Co się zaś tyczy naszych oczekiwań, to mogę tylko powiedzieć, że my, t. j. ja i mój kolega na kongresie berlińskim, obecny minister spraw zagranicznych — nie pomyliliśmy się wcale w naszych oczekiwaniach, bo to, na cośmy liczyli z całą pewnością, ziszcilo się, a mianowicie rezultat kongresu postawił naszą monarchię na dawnej jej stanowisku, na jakie sobie zasłużyła. Traktat, z którego poprzedni mowca zdaje się być niezadowolony, nie jest — jak to powiadał — *pactum de paciscendo*, lecz może wykazać pewne zasadnicze, dodatnie rezultaty. Pierwszym obowiązkiem jaki traktat berliński włożył na Serbię, było, że Serbia musiała w nowo przyłączonych prowincjach przyjąć na siebie wszystkie zobowiązania, jakie poprzednio w sprawie wielkich towarzystw kolejowych ciążyły na Turcyi. Jeden punkt tego traktatu postanawia, że na-

wiązanie dróg żelaznych może nastąpić tylko za zezwoleniem owych towarzystw. Jestto bardzo dodatnie prawo. Drugą zasadą, chroniącą ważne interesa naszej monarchii, jest budowa tych dróg żelaznych. Trzecia zasada tyczy się otwarcia Bramy Żelaznej i zręczenia się praw, jakie Serbia miała do tej Bramy. Gdyby Serbia nie była się zrzekła tego prawa, nie byłoby najmniejszych widoków, ażeby uczyniła to kiedykolwiek w przyszłości. Gdyby dalej wszystkie małe państewka, które dawniej miały prawo głosu w tej sprawie, i nadal były zatrzymały to prawo, to, jak u- czy nas doświadczenie, mimo mandatu europejskiego nie byłoby nigdy nastąpiło otwarcie Bramy Żelaznej.

Szef sekcji Kallay: Pan Szilagyi powiedział, że pochwała przyjaźni z Niemcami dopóty, dokóki ona popiera nasze interesa i użyteczna nam siły obronnej. Mojem zdaniem rzecz cała ma się odwrócić: przyjacielski stosunek między nami a Niemcami nie może być zawisłym od rezultatów, jakie chce osiągnąć szanowany delegat, lecz właśnie rezultaty te będą osiągnięte dlatego, że istnieje serdeczny stosunek. Bo właśnie dlatego, że żadne z obu państw nie żywi życzenia, które mogłoby być przeprowadzone kosztem drugiego państwa, może być mowa o politycznej przyjaźni obu państw. Na tej podstawie wzmocni się ona coraz więcej, z czego wypływa, że taki stosunek użyteczny jest obu stronom.

Następnie przystąpiono do rozpraw szczegółowych nad budżetem ministerstwa spraw zagranicznych.

Rada państwa.

Na posiedzeniu komisji podatkowej z dnia 16 b. m. postawił dep. hr. Vetter wniosek, ażeby ze względu na nowe przedłożenie rządowe o terminach, został cofnięty w Izbie wniosek większości komisji.

Dep. Schaup i Beer oświadczają, że z stanowiska mniejszości, która głosowała już za pierwotnym przedłożeniem rządowem, nie ma najmniejszego powodu cofać pierwotnego wniosku. Może większość ma takie powody, skoro odstępuje od dawnej opozycji.

Hr. Dzieduszycki mniema, że z powodu nowego przedłożenia rządowego nie można cofać wniosku większości.

Dep. Krzeczunowicz dowodzi, że w terminach, oznaczonych teraz w ustawie, roboty nie będą mogły być pokończone. W Galicyi postępowano sobie bardzo niedbale przy reambulacji i oszacowaniu. Mowca przemawia za zatrzymaniem wniosku większości.

Dr. Menger mniema, że reprezentanci owych krajów, w których, jak n. p. w Galicyi, przeprowadzono niedbale oszacowania, powinni zebrać swoje zażalenia i przedłożyć takowe szefowi egzekutywy, albo Izbie deputowanych. Zażalenia pewnych deputowanych nie mogą być jednak powodem dla innych deputowanych, którzy zatwierdzili pierwotne przedłożenie rządowe, do cofnięcia swoich wniosków.

Dep. dr. Menger domaga się przystąpienia do rozprawy szczegółowej nad nowym przedłożeniem rządowem, bo tylko taka rozprawa odpowiada stanowisku mniejszości.

Br. Walterskirchen zapytuje rząd, czy nowe przedłożenie wypracował po myśli większości czy mniejszości.

Kierownik ministerstwa skarbu, szef sekcji, Chertek odpowiada, że nowe przedłożenie stoi na gruncie zasad, na których opierało się dawne przedłożenie. Usuwa ono tylko pewne obawy większości. Na pytanie, czy rząd będzie mógł dotrzymać terminu, może odpowiedzieć, że będzie to możliwem, ale tylko wtedy, jeżeli komisye krajowe spełnią swe zadanie punktualnie i ściśle.

Następnie odrzucono wniosek hr. Vettera a przyjęto wniosek dr. Mengera; przystąpiono więc do rozprawy szczegółowej. W sprawie odrzucono poprzednią uchwałę o pierwotnych terminach, gdyż nowe przedłożenie stanowi zgodnie z pierwszym przedłożeniem rządowem, że ma się odbyć prowizoryczna repartycja nowych sum podatkowych.

SPRAWY ZAGRANICZNE

(Program p. Clémenceau.)

Nieprzejędany radykalizm, którego najznakomitszym reprezentantem jest Clémenceau, posiada od kilku dni swój organ oficjalny. Organem tym jest *Justice*, której pierwszy numer ukazał się dnia 15 stycznia. Program *Justice* bardzo krótki, bardzo jasny, odznaczający się zimną i nieugiętą logiką, właściwą panu Clémenceau, nie jest właściwym programem. Trudno w rzeczy samej dać takie miano oświadczeniom, jak następujące: „Czegoż więc domagamy się? Polityki na rozległą skalę popularnej, równości nawet w

kwestyi amnestyi, reform rzetelnych i wolności całkowitej. Czy jest w tem coś skrajnego? Nie nie przekracza stałego programu demokracji. Jeśli nie bronimy go zgodnie, to jedynie dlatego, że niektórzy sprzeniewierzyli mu się. Do niedawna jeszcze nie myślano, aby taki program mógł się stać programem jednej tylko frakcyi. Wszyscy, którzy nienawidzili monarchii, uważali sobie za honor wywieścić ten program: był on sztandarem republikańskim.“ Pewną jest, pisze *Figaro*, rzecz, że gdy Clémenceau mówi o „całkowitej wolności“, rozumie przez to stłumienie wolności ludzi, którzy myślą inaczej niż on. Jest to czysto jakobińska doktryna, jest to przemieszczenie się liberalizmu, tyrania państwowa reprezentowana przez żelazną dysecyplinę. Wyrazy „polityka na rozległą skalę popularną“, „obietnice reform rzetelnych“ nie stanowią programu programu rządowego; pozostaje amnestya — kwestya zupełnie przypadkowa, od której rozwiązania (w jednym czy w drugim kierunku) nie powinna przecieć zależeć polityka stanowcza i ściśle określona. Jednym słowem Clémenceau sądzi, że partya, którą on reprezentuje, za długo już czekała i że musi przystąpić do czynu: „Wodono nas za nos, wyznaczając rozmaite terminy: najprzód dzień 16 maja, następnie wybory do senatu, dalej ustąpienie p. Mac-Mahona, później upadek ministerstwa, teraz zaś mówią nam o przyszłej Izbie. Pozory same się usuwają, a to, co osłaniały, istnieje jeszcze ciągle; terminy wpływają a co obiecano, nie spełnia się. Motywa się zmieniają, ale my zostajemy na miejscu.“ *Justice* tłumaczy, skąd to poszło, że przy wyborze prezydenta oddano czterdzieści białych karteczek. Wyjaśnienie to jest krótkie. Wstrzymanie się od głosowania, powiada *Justice*, oznacza, że „miejsce Gambetty nie jest przy stole, na którym znajduje się dzwonek, ale na czele polityki Francyi.“ Clémenceau pragnie widocznie, aby Gambetta „się zużył“

République Française nie czekała na ukazanie się organu pana Clémenceau, aby mu odpowiedzieć. W wstępnym artykule podaje swoje wyznaczenie wiary; jest niemożliwym oportunitym. *République Française* przyjmuje ten wyraz: „Oportunitym, o ile się podobają nazwać tak naszą politykę, jest to substytuowanie samorządu narodu w miejsce dobrej woli indywidualnych, choćby one były najznakomitszymi; jest to zamienienie woli narodu w regulę rządu zamiast z góry powziętych zapatrywań pierwszego lepszego męża stanu lub może pierwszego lepszego marzyciela akoronowanego czy też bez korony. I śmiałożby twierdzić, że kraj pragnie innej rzeczy, jak takiej polityki, innej rzeczy, jak swojego samorządu? Nigdy krajowi się nie sprzyrzy być sobie samemu panem.“ Po raz to pierwszy przyznaje się *Rép. Franc.* do oportunitymu i określa go z taką jasnością. Owo „widzimy się indywidualnych koronowanych lub nie“ odnosi się, jak się zdaje, do p. Clémenceau, który nie zostanie zapewne dłużnym odpowiedzi.

(Wybory w Bułgaryi).

Ukaz, którym książę Aleksander zarządził w Bułgaryi nowe wybory do skupczyzny, opiewa: „My Aleksander I z Bożej łaski i woli narodu książę Bułgaryi, na wniosek naszego ministra spraw wewnętrznych i po wysłuchaniu naszej rady ministrów, na podstawie 137 artykułu konstytucyi i w myśl 16 i 19 artykułów regulaminu wydanego przez rząd prowizoryczny, postanowiliśmy: Oznaczyć, jako pierwszy dzień wyborczy drugą świętą niedzielę miesiąca stycznia, to jest 13/25 stycznia 1880 jako drugi dzień wyborczy trzecią niedzielę tego samego miesiąca, a to jest 20 stycznia (1 lutego) 1880. Nasz minister spraw wewnętrznych otrzymał polecenie, aby się zajął przeprowadzeniem tego ukazu. Dan w Sofii 25 grudnia 1879 Aleksander.“ Aby szanse rządu, pisze sofijski korespondent *Pol. Corr.* w tych nowych wyborach, których rezultat wywrze wielki wpływ na przyszłość kraju, uczynić o ile możności jak najkorzystniejszemi, zarządził minister spraw wewnętrznych wielkie zmiany w świecie rządowym. I tak usunięto gubernatorów widyńskiego, tirnowskiego i warneńskiego pp. Stojanowa, dr. Minczo Zaczewa, dr. Panteleja Minczowa, którzy należeli do najznakomitszych i najenergiczniejszych stronników Karawelowa. Natomiast niektórzy konserwatywni przyjaciele prezydenta ministrów jak Maronczew, Jerzy Tiszew i Wasili Stojanow otrzymali ważne posady administracyjne. Także w niższych kołach urzędniczych przedsięwzięto bardzo wielkie zmiany. Aby wykazać że opozycja dostawszy się do steru, potrafiłaby rządzić krajem, ogłosił organ jej, *Colokupna Bułgarja* korespondencję pomiędzy sekretarzem książęciem Stojłowem a Karawelowem, który w liście swoim wyłuszczył w części program partyi liberalnej. Stojłow wystosował w imieniu księcia następujące pytania do szefa opozycji: Na jakich podstawach opierałaby się zewnętrzna polityka opozycji? Jak postępowałaby sobie opozycja z mahometanскими mieszkań-

bienstwem było płynąć dalej. Jedna godzina jazdy dzieliła *Wega* od otwartych wód i gdyby była przybyła do tego punktu o jeden dzień wcześniej, byłaby jeszcze tego samego lata dosięgnęła celu. Lecz temperatura ciągle się zniżala, lody grubiały i *Wega* musiała się zdecydować na przezimowanie. Było to około przylądka Serdec-Kamień, na wschód zatoki Kolucańska w sąsiedztwie czukockiej wsi Initlen pod 67° 7' szer. pn. i 173° 15' dług. zach. od Greenw., 200 klm. od cieśniny Beringa. Zimowanie to jednak nie było połączone z takimi przykrościami i niebezpieczeństwami jak w dawniejszych podróżach polarnych, kiedy to nieraz wszyscy uczestnicy wyprawy umierali z zimna, głodu lub skorbutu. Nasi podróżni byli we wszystko doskonale zaopatrzeni, i nie stracili ani jednego człowieka a nawet wesoło obchodzili Wigilię Bożego Narodzenia, ani myśląc o tem, że na dworze było — 35° C. Zajmowali się także obserwacjami magnetycznymi w zbudowanym na ten cel domku z lodu na wybrzeżu. Najniższa temperatura, jaką obserwowano, dochodziła w styczniu do — 46° C. Zimowanie trwało 9 miesięcy i 10 dni. Dnia 18 lipca 1879 r. *Wega*, uwolniona od lodów, popłynęła dalej, opłynęła Przylądek Wschodni, odwiedziła oba brzegi cieśniny Beringa a 2 września przybyła do Jokohama, z kąd telegram oznajmił całemu cywilizowanemu światu o szczęśliwym rozwiązaniu kwestyi „północno-wschodniego przepływu“.

Jakkolwiek *Wega* zmuszona była przezimować i dopiero na drugie lato dostała się na ocean Wielki, to przecież kwestye „północno-wschodniego przepływu“ można uważać istotnie za rozwiązana; nietylko dlatego, że do tego punktu, w którym *Wega* zamarzała, dopływają ze wschodu amerykańskie wielorybnicy, ale głównie dlatego, że gdyby *Wega* była zaoszczędziła tylko jeden dzień na którymkolwiek przestanku, to jeszcze tego samego

lata byłaby dosięgnęła cieśniny Beringa. Co się tyczy praktycznego rezultatu z rozwiązania tej kwestyi, to jest: czy między Europą a wybrzeżami oceanu Wielkiego będzie można zaprowadzić stałą żegluga w celach handlowych, to inne pytanie, na które odpowiedź dotąd jest wątpliwa. Zważywszy bowiem znaną niestałość stosunków lodowych na morzach polarnych, zważywszy, że, pomijając już dawniejsze wyprawy od cieśniny Beringa, wyprawa najnowsza (1876 r.) rosyjskiego porucznika Onacewicza w najodpowiedniejszej porze, bo w lipcu została wstrzymana przez masy lodów na południku przylądka Irkapi — nasuwa się myśl, czy czasem przepłynięcie z zachodu po za ten południk nie zawdzięcza Nordenskjöld wyjątkowo sprzyjającym stosunkom lodowym w lecie 1878. Trzeba prztem zauważyć, że żegluga ze wschodu na zachód więcej ma szans, bo łącząc korzystniejsze warunki wczesniejszej pory we wschodniej części morza sybirskiego z korzystniejszymi warunkami późniejszej pory w zachodniej części. Zresztą niepodobna zaprzeczyć, że w tychże samych okolicznościach późniejsze wyprawy, jako zubożone doświadczeniem poprzednich muszą być łatwiejsze.

Prócz zdobyczy naukowych, jako to: w kartografii, hydrografii, meteorologii, zoologii, botanice i etnografii Czukców, ostatnia wyprawa Nordenskjölda wraz z jego poprzedniami wyprawami do ujść Obi i Jeniseju przyniosła jedną najważniejszą, praktyczną korzyść: otwarcie drogi handlowej do wnętrza Syberyi za pośrednictwem wielkiej jej rzek Obi, Jeniseju i Leny, sięgających aż do granic Chin. Teraz już dzięki Nordenskjöldowi, nie daremnie poić one będą swemi obfitymi wodami niegościnnie równiny północny.

WACŁAW NAŁKOWSKI.

wartościowych lombardowanych już w zakładach kredytowych na bieżące potrzeby użyć: a) zwykły dochódów z 5 pr. podatku czynszowego spodziewanej ponad preliminowaną w dochodach funduszu szkolnego kwotę 3992 zł.; b) wszelkich przychodów kasowych pozostałych w r. 1880; c) zwrotów należności zaliczonych z funduszy gminnych za konkurencyjność do budowy kanału w ulicy Gródeckiej, które to zwroty ściągnąć się mają od właścicieli domów przy tej ulicy a w szczególności od zarządów dróg żelaznych Karola Ludwika i Czerniowieckiej.

Wszystkie powyższe wnioski przyjęła Rada bez dyskusji i uchwaliła prócz tego następującą rezolucję: „Zważywszy, że podczas festynów na Wysokim Zamku, trawniki i krzewy bywają mimo wszelkich ostrzeżeń uszkodzone; zważywszy, że wyraźne zastrzeżenia, ażeby przy festynach nie palono ogni sztucznych i nie używano oświetlenia bengalskiego i elektrycznego, nie bywają przestrzegane przez urządzających festyny; zważywszy, że przez przybijanie do drzew przyrządów sztucznych ogni niszczyją drzewa, a ptactwo, którego utrzymanie i rozmnażanie pociągają za sobą znaczne koszty, w skutek oświetlenia bezpowrotnie nlatuje — nie zezwolił odtąd magistrat na urządzenie festynów na Wysokim Zamku.“

Następnie uchwaliła Rada znaną już rezolucję w kwestyi zaciągnięcia pożyczki loteryjnej w kwocie 2½ miliona złr.

Dalej wnosi komisja budżetowa następującą rezolucję: „Uchwalony przez Radę budżet na r. 1880 jest podstawą gospodarki, która w jego granicach ściśle ma się wykonywać. Wydatki na roboty w budżecie niepreliminowane, mogą tylko wtedy być podjęte, jeżeli je Rada na dwóch nie przedziej jak w ośm dni po sobie następujących posiedzeniach uchwali.“

P. Dobrzański sprzeciwia się przyjęciu ostatniego ustępu powyższej rezolucji. Przyjęcie tego postanowienia byłoby nadzwyczajną przeszkodą w uchwalaniu spraw pilnych, niecierpiących zwłoki. Już dzisiaj cała maszyna bardzo jest skomplikowaną i obraca się powoli, tak, że nieraz bardzo pilne sprawy nie mogą dojechać się komplety; a co dopiero będzie, jeżeli uchwalamy, ażeby nad jedną, być może bardzo pilną sprawą obradować aż na dwóch posiedzeniach. Mowca domaga się tedy wypuszczenia słów „na dwóch... i t. d.“

P. Dąbrowski przemawia za przyjęciem całej rezolucji. Nie to nam nie zaszkodzi, jeżeli sprawy bardzo ważne nie będą traktowane dorywczo. Tym sposobem nie pobieżemy nagłemu traktowaniu spraw. Dziś bowiem dzieje się, że ktoś podnosi na posiedzeniu jakąś ważną sprawę, poprze ją bardzo wymownie, a my w pierwszym zapale przyjmujemy ją, nie reflektując na to, że nie ma funduszu. Dopiero potem udajemy się do sekcji finansowej i prosimy ją o wyszukanie funduszu, których najchętniej nie ma, i których sekcja II musi dostarczyć w drodze pożyczki. Tak np. w r. z. stało się ze sprawą budowy kanału w ulicy Gródeckiej. W budżecie na r. 1879 preliminowano tylko na przedwstępne czynności kwotę 6,000 zł. a tymczasem wskutek dorywczej uchwały postanowiliśmy natychmiast przystąpić do budowy i wydaliśmy około 70,000 zł.

P. Dobrzański prosi o stwierdzenie, że budowa kanału była uchwaloną już przed 6 laty i tylko dla braku funduszu zwlekano ją z roku na rok. Przystąpiliśmy zresztą do budowy, bo chcieliśmy przy konstrukcji *Tramway* za jednym zachodem uporządkować całą ulicę.

Sprawozdawca dr. Madejski jest za przyjęciem rezolucji. Dorywcze uchwały w ciągu roku pociągają za sobą tę niedogodność, że budowle, projektowane i objęte budżetem na rok, nie mogą być wykonane. I tak np. w r. 1879 miały być zbudowane szkoły u św. Anny i Maryi Magdaleny. Tymczasem niemożna było wykonać tych budowli, bo sumy na ten cel preliminowane i uchwalone, zostały po części zużytkowane na budowę kanału w ulicy Gródeckiej.

Po tych wywodach przyjęła Rada całą powyższą rezolucję.

Dalszy ciąg obrad nad budżetem na r. 1880 nastąpi we czwartek.

GOSPODARSTWO I HANDEL

„Kotwica“ (*Der Anker*). Towarzystwo ubezpieczeń na życie i renty w Wiedniu (Generalna reprezentacja we Lwowie ul. Hetmańska 1. 8).

W miesiącu grudniu roku zeszłego wydano 509 polyc z kapitałem 938.616 zł. a zatem od 1 stycznia 1879 roku wydano 5465 polic na 9,622.978 zł.

W upłynionym miesiącu zebrano premij 130.981 zł. wkładki 161.803 zł. — t. j. od 1 stycznia 1879 roku zyskano premij i wkładki łącznie 2,751.072 zł.

W skutek wypadków śmierci wypłacono w roku zeszłym 663.741 zł. zaś od istnienia towarzystwa 9,098.393 zł.

Fundusz gwarancyjny 30,342.287 zł. 6 ct.

Wiedeń, 19 stycznia. (Tel. Gaz. Lw.). Na dzisiejszy targ bydła sprzedano 2596 wołów, t. j. 545 galicyjskich, 1377 węgierskich i 674 niemieckich. Mimo znaczącego o 195 sztuk spędu, ruch z powodu popytu był ożywiony, a cena poszła w górę. Wszystko sprzedano. Płacono za woły galicyjskie 55—57 złr., za węgierskie 52—59 złr., za niemieckie 53—61 złr., za krowy 53—55 złr., za byki 49—52 złr.

OSTATNIA POCZTA

Jako rezultat zjazdu w Emmersdorf, odbytego w jesieni 1878 podaje *Sonn- und Montagszeitung* następujący akt:

„Zaznaczamy naszą harmonię w następujących zasadach, które — z zastrzeżeniem aprobaty naszych przyjaciół politycznych — popierać będziemy w życiu publicznym, celem umożliwienia ludom austriackim zgodnej pracy nad dobrem całego państwa.“

1. Pokój między narodowościami ma być zabezpieczony osobną ustawą, która we wszystkich krajach ocalaniać będzie narodowe mniejszości od szczyrbku w prawach narodowych i rozwoju narodowym.

2. Ordynacje wyborcze, mianowicie w krajach czeskich, mają być w duchu słuszności zreformowane, a jeżeliby ta reforma nie dała się bezpośrednio i naraz na zasadzie równouprawnienia przeprowadzić, należy przynajmniej za pomocą zmian prostą większością uchwalonych, dążyć do stopniowej reformy dotąd, dopóki powyższa zasada zupełnie nie zostanie urzeczywistniona. Z naszego stanowiska zgadzamy się na zniesienie politycznego przywileju większej posiadłości.

3. Należy dążyć do samorządu krajów, i pod tym względem nie zostanie uszczuplona miara zachowana w dyplomie październikowym. W tej mierze nie należy spuszczać z oka możliwości dobrowolnego przystąpienia Węgrów do wspólnej reprezentacji unii austriackiej.

4. Czechom umożliwić należy zastrzeżenie stanowiska prawnego przed ich wstąpieniem do Rady państwa.

5. Czesi, po wstąpieniu do Rady państwa, pracować tam będą nad liberalnymi zasadami naszych czasów, wykluczając ultramontańskie i feudalne tendencje i zastrzegając sobie prawo wolnego stanowienia o swoich losach i samorządu.

6. Celem urzeczywistnienia powyższych zasad, dążyć należy do najrychlejszego zebrania się przewodców tych stronnictw politycznych, które chcą przeprowadzić ten program, aby najpierw osiągnięto porozumienie, umożliwiono wstąpienie do Rady państwa i przygotowano rewizję konstytucji.

7. Celem poparcia tej akcji, niemieckie i czeskie organa, zgadzające się na powyższe zasady, już teraz pracować zaczęły nad objaśnieniem opinii publicznej w tym duchu. Dr. Władysław Rieger, Michał Etienne, Dr. Adolf Fischhof.“

N. fr. Presse powtarza ten dokument i przyznaje mu autentyczność, ale zastrzega się, jakoby jej zmarły redaktor tak rzecz pojmował, jak ją teraz przedstawiają. Sp. Etienne nie działał w imieniu stronnictwa wniokonstytucyjnego i nie przypuszczał takiego porozumienia z Czechami, któreby wymagało rewizji konstytucji. Dokument ów napisany został przez dr. Riegera, a gdy go sp. Etienne pokazał dr. Herbstowi i dr. Giskrze, otrzymał zaraz odpowiedź, że na tej podstawie rokowania nie mogą doprowadzić do celu. Tak stara się *N. fr. Presse* usprawiedliwić akcję swojego zmarłego redaktora, powtarzając przytem swój dawny argument, że sp. Etienne chciał porozumieć się z Czechami liberalnymi, a nie jak hr. Taaffe, z feudalami i ultramontanami. *N. fr. Presse* ubolewa, że do Emmersdorfu zaproszono tak niedyskretnego dziennikarza jak dr. Scharfa, redaktora *Sonn- und Montagszeitung*! Jest nad czem ubolewać, bo po tej ostatniej rewelacji dla wszystkich niepojętem się staje postępowanie stronnictwa wniokonstytucyjnego w obec akcji pojedynczej hr. Taaffego.

W Petersburgu czynią się wielkie przygotowania do obchodu 25-letniej rocznicy wstąpienia na tron cara Aleksandra II, któryto jubileusz przypada, jak wiadomo, dnia 2 marca. Uroczystości trwać mają ośm dni. Wszyscy generał-gubernatorowie, burmistrzowie większych miast, deputacye ziemstw, pułków, duchowieństwa i t. d. mają przybyć z gratulacjami. Ze strony mocarstw zagranicznych

udać się mają do Petersburga książę Fryderyk Karol, jako reprezentant cesarza niemieckiego, książęta następcy tronu szwedzki i duński, książę Edynburski, ks. Aleksander Hesski i książęta serbski, bułgarski i czarnogórski. Słychać, że z okazji jubileuszu wydana być ma rozległa amnestya dla przestępców politycznych.

Senat francuski nie wybrał do swego prezydium żadnego członka prawicy. Lewica nie chciała się zgodzić ani na pana Kerdrela ani pana de Larey, których prawica proponowała na godność wiceprezydenta, i wybrała w końcu p. Barthelemy Saint-Hilaire, członka lewego centrum, znanego przyjaciela Thiersa.

Presse donosi, że na życzenie gabinetu wiedeńskiego wydała Porta generałom Mukhtarowi w Pryrenniu i Izettowi w Skodrze rozkaz, aby wysłali do Gusinia komisję złożoną z trzech oficerów i dwóch urzędników, która dokonać ma formalnego oddania Gusinia komisarzom czarnogórskim. W Cetyniu nie przypisują tej formalności wielkiej wagi, uważając ją raczej za nową komedię, za pomocą której Porta chce się zasłonić, że dopełniła przyjętego na się zobowiązania międzynarodowego. Wątpliwem jest nawet, czyli rząd czarnogórski wysłał swego delegata do tego aktu odbioru, który jednak dyplomacya uważać będzie w każdym razie za formalne załatwienie sprawy.

Morning Post donosi, że mocarstwa otrzymały zaproszenie, aby do Albanii wysłały swoich delegatów dla naocznego przekonania się o wzburzonej sytuacji tego kraju i orzeczenia, w jakoby sposób można sprowadzić trwałą pacyfikację. Od kogo wyszło to zaproszenie, *Morning Post* nie mówi, zdaje się, że od Porty z porady Anglii.

Dziennik *Aurora* odpowiada na artykuł *Provinzial Correspondenz* o roli, jaką ks. Bismarck odgrywał podczas ostatnich rokowań z Watykanem. Dziennik rzymski mówi, że nie jest mu tajem. iż istnieje w Pruszech minister spraw wewnętrznych i minister wyznań, do których kompetencji sprawa ta należy; mówił jednak o samym tylko ks. Bismarcku, gdyż w skutek usług, jakie kanclerz oddał swemu krajowi, trzeba oczywiście sądzić, iż posiada on niezaprzeczoną powagę w radzie swego kraju i że koleżdy jego niewątpliwie popierali jego zdanie z wszelką powolnością. Zresztą dla polityki państwa kierowanej przez ks. Bismarcka nie może być obojętnym rozwiązaniem kwestyi kościelnej. W końcu wzywa *Aurora* ks. Bismarcka, aby załatwił tę kwestyę.

Z Rzymu donoszą p. d. 17 stycznia: Ponieważ zdaje się być pewnem, że senat odrzuci ustawę o zniesieniu podatku od mlewa, przeto ministerstwo zamierza mianować bardzo wielką liczbę nowych senatorów z pomiędzy swoich wiernych, aby zyskać większość w senacie. Izba deputowanych została odroczone. Za jej otwarciem ustawa o podatku od mlewa przedłożoną będzie na nowo senatowi bez zmiany.

Rząd turecki zarządził świeżo następujące zmiany w armii: 1) Tytuł seraskiera zostaje uchylony, w jego miejsce wstępuje minister wojny. 2) Armia zostaje podzieloną na 19 korpusów z których każdy posiadać będzie, jak dawniej, swą główną kwaterę. 3) W administracji wojskowej zajdą następujące zmiany: Dari Szura (najwyższa rada wojenna) zostaje zniesiona. Utworzone zostaną trzy komisje: dla kawalerji, artylleryi i intendatury; na czele każdej stać będzie *muszir* (marszałek), jako prezydent, *ferik* (marszałek-porucznik) jako wiceprezydent a *liwa* (generał-major) jako intendant. 4) Prezydentem generalnego sztabu jest Ghazi Achmed Mukhtar basza, wiceprezydentami: Edhem basza, dyrektor szkół wojskowych i Nedżib basza, komendant dywizji na Krecie.

TELEGRAMY GAZETY LWOWSKIEJ

Wiedeń, 19 stycznia. Połączone komisje węgierskiej delegacji obradowały nad nadzwyczajnymi wymogami dla Bośni i Hercegowiny. Odpowiadając na pytania delegatów Falka, Szilagyiego, Hegedusa, Wahrmana i Apponyiego minister spraw zagranicznych br. Haymerle dawał obszerne wyjaśnienia o administracji Bośni i Hercegowiny. Ma ona obecnie już wyłącznie cywilny charakter.

Administracya została w ogóle zastępowana do tureckiego szematu i jak najoszczędniej jest prowadzona. Tureckich urzędników zatrzymano, gdzie to było możliwe. Większa ich część jednak, nieurodzona w kraju, wystąpiła dobrowolnie lub odwołana została do Konstantynopola. W sądownictwie zaprowadzono dwie instancje, w sprawach podatkowych trudno było poddać zadaniu siłami krajowemi. Ze względów oszczędności ustanowiono na 20 mil kwadratowych tylko jednego urzędnika podatkowego bez urzędników pomocniczych. Minister uzasadnia ustanowienie komisji bośniackiej jako centralnego organu kontroli. Wspólne ministerstwo stanowi najwyższą instancję a w jego imieniu prowadzi agendy wspólne ministerstwo skarbu. Można powiedzieć, że administracya prowadzona jest w kraju a rządy w ministerstwie wspólnem. Br. Haymerle wskazuje na wielkie prawdopodobieństwo, że między dochodami a wydatkami nastąpi równowaga, mianowicie ze względu na pomyslny rezultat r. 1879. Kwaternunek i konserwacya dróg cięży na kraju. W ogóle dostarczył dotąd kraj na różne cele 1,090.000 zł. Takiego rezultatu nie spodziewano się tak rychło. Jeżeliby później okazały się nadwyżki, użyte zostaną na ulżenie ciężarów monarchii. Obliczając dotychczasowe koszty, trzeba wziąć i to w rachubę, że dokonano pacyfikacji i że chodziło o interesa całej kwestyi wschodniej. Nie dla powiększenia terytorjum, lecz dla skutecznego zapobieżenia większym niebezpieczeństwom dokonana została okupacya (żywe oklaski).

Szef sekcji Kalla y wyjaśniał stosunki wyznaniowe i hierarchiczne. Katołicy mają dwóch biskupów, mieszkańcy gr. wschodniego obrz. trzech metropolitów, podległych ekumenicznemu patriarsze. Hierarchicznemu stosunkowi mużulmanów do Stambułu nie stawiano żadnych przeszkód. Ich dobra duchowne (*wakuf*) zostają w administracji wyznaniowych gmin mużulmańskich.

Minister skarbu br. Hoffmann wykazuje, że kwestya pensjonowania urzędników nie ma żadnego znaczenia praktycznego. Dla tureckich urzędników nie istniała nigdy norma pensyjna. Między podatkami dziesięcina jest najważniejszą. W sprawie tak zwanej *trętyny*, której dowolny i nierówny pobór stanowił najważniejszy powód do zażaleń, rząd zarządził złomu stałemi piśmennymi układami. Zażalenia w sprawie dziesięciny rząd usunął tak gruntownie, że rozwiązanie kwestyi agraryjnej nie jest już piekącym zadaniem. Dla innych podatków uzyskano lepszą podstawę przez spis ludności, który wykazał 1½ miliona mieszkańców. Rząd starał się usunąć ile możności nieporządki w poborze podatku od bydła. Według orzeczenia fachowej ankiety kraj posiada nadzwyczajne bogactwo w produktach górniczych i leśnych. Jednakże rząd nie ma środków potrzebnych do eksploatacyi. Lasy prawie wszędzie stanowią majątek państwa. Minister podnosi wydane zarządzenia w sprawie związku cłowego, zaprowadzenie monopolu i pośrednich opłat.

Minister wreszcie zaznacza, że preliminarz nie zawiera kosztów administracyi. Dodatek do kosztów ruchu kolejowego stanowi wydatek wojskowy. Minister wymienia kwestyę kwaterunkową. Koszta budowy baraków dolizono do ciężarów administracyi. Zaprowiantowanie jest dobre. Następnie przyjęto preliminarz. Prezydent dziękuje ministrowi imieniem komisji, br. Haymerle dziękuje za uznanie wyrażone rządowi.

Wiedeń, 19 stycznia. Pol. Cor. donosi z Konstantynopola: Przypuszczają, że Savfet basza, który miał

długą konferencję z sułtanem, stanie na czele nowego gabinetu.

Berlin, 19 stycznia. Reichsanzeiger donosi: Król Malietoa uznany został przez wszystkie wyspy Samoa. Zawarty został układ między Niemcami, Anglią i Ameryką w sprawie uznania tego króla i popierania jego rządów.

Cesarz Wilhelm przyjmował ambasadora rosyjskiego na dworze londyńskim ks. Łobanowa.

Wbrew doniesieniom dzienników zapewniają z największą stanowczością, że St. Vallier ma opuścić Berlin przed ostatecznym rozwiązaniem kwestyi mianowania nowego ambasadora.

U ks. Hohenlohe odbył się obiad, na którym byli ks. Ratibor, hr. Hatzfeld, ks. Łobanow, Oubril, minister Radowitz, br. Herbert Bismarck.

W Izbie deputowanych oświadczył minister Maybach, że nabyciem kolei żelaznej z Poczdamu do Magdeburga rząd na razie ukonczył dzieło przemiany kolei na własność państwa i oczekiwać będzie skutku pierwszej operacji. Wobec zarzutów uczynionych rządowi z powodu uczestnictwa w założeniu niemieckiego towarzystwa dla handlu morskiego na wyspach Samoa, oświadcza minister skarbu, że rząd pruski musi popierać narodowe intencje kanclerza państwa. Jak publiczność na tę sprawę się zapatruje, wskazuje rezultat subskrypcyi przewyższający potrzebną sumę. Na wyspach Samoa interesa niemieckie bronione być muszą niemieckimi siłami i środkami.

Peszt, 20 stycznia. (Teleg. prywat.) Generał Edelsheim oświadcza w piśmie wystosowanem do redakcyi

dziennika Hon., że tylko dorożkarz Haynald padł od kuli żołnierskiej, Haynald przejechał jednego żołnierza a trzech innych bił biczem i w tem zajął sięu zginął. W pobliżu jurysty Schwarz żołnierze nie strzelali wcale; Schwarz poległ od strzału rewolwerowego, który padł z pośrodku ludności.

Telegrafowany kurs wiedeński.

Wiedeń, 19 stycznia 1880, godzina 2 min. 28 Losy kredytowe 178.25, Weg. akcyje kredyt. 271.50, Akcyje anglo-austr. 146.50, Akcyje banku Union 109.20, Akcyje kolei Karola Ludwika 255.75, Akcyje kolei północnej 234.—, Akcyje kolei południowej 86.25, Akcyje kolei Alfeld 148.75, Akcyje kolei Elzbiety 187.25, Akcyje kolei Lwow-Czerniow. 157.75, Akcyje kolei węg. północno-wschodniej 140.—, Akcyje kolei Rudolfa —, Akcyje kolei Albrechta —, Węg. oblig. państw. w złocie 79.25, Galic. oblig. indemn. 96.25, Losy z r. 1864 172.—, Akcyje kolei siedmogradzkiej 135.—, Akcyje banku obrotowego —, Losy tureckie 17.50, Akcyje kolei węg.-galic. —, Akcyje kolei państwowej —, Akcyje banku związkowego 154.50, Rubel papierowy 1.22 1/4, Wiedeńskie losy 121.25 Węgierskie losy 111.75, Mark. niemiecki —, Węgierska renta 98.65, Usposobienie ustalone.

Wiedeń, d 19 stycznia 1880, godzina 5 minut. 38. Akcyje kredytowe 293.60, Anglo-Austr. —, Unionsbank —, Kolej Karola Ludwika 255.75, Południowa —, Renta pap. 70.—, Rubel papierowy —, Gal. listy zastawne 99.50, Gal. indemnizacyjne —, Mark niem. —, Gal. bank rustykalny 101.75, Losy z r. 1860 —, Napoleonsdor 9.33 1/2, Usposobienie —

Wiedeń, 20 stycznia 1880 godz. 10 m. 48, Akcyje kredytowe 294.—, Anglo-austr. 147.60, Akcyje banku Union 109.30, Kolej Kar. Ludw. 256.—, Południowa —, Napoleonsdor 9.33 1/2, Rubel papierow. 1.22, Renta pap. —, Galic. bank hip. —

Gal. oblig. indemn. —, Gal. listy zastaw. banku włośc. —, Losy z r. 186: —, Usposobienie silne.

Telegramy zbożowe z d. 19 stycznia.

Wiedeń: Pszenica 13.25 do 14.— zł., żyto 10.15 do 10.40 zł., okowita pr. 10.000 liter procent 36.— do 36.25 zł. — Buda-Peszt: Pszenica 75 kgr. (na wiosnę) 14.55 do 14.60 zł., rzepak (styczeń — luty) 13.37 zł. Berlin: Pszenica żółta (na kwiecień — maj) 234.—, żyto —, spiritus loco 60.80, olej rzepakowy 54.50. Szczecin: Pszenica —, rzepik —, Paryż: maki 159 kgr. 70.50, olej rzepakowy 79.25, spiritus —, Wrocław: Pszenica —, żyto —, owies —, spiritus —, kukurudza —, Kolonia: Pszenica —.

Odpowiedzialny redaktor: Władysław Łoziński.

Spostrzeżenia meteorologiczne.

20 stycznia 1880 o godzinie 7 rano. Barometr zredukowany do 0° 738.15mm. Psychrometr suchy — 11.2°C. Psychrometr wilgotny — 11.3°C. Prężność pary 1.8mm. Wilgoć 97%. Zachmurzenie 10. Wiatr Sł. Ozn. 9. Temperatura powietrza — 9.0°R. Barometr idzie w górę. Stan barometru nad poziomem morza 765.75mm.

Przyjechali do Lwowa.

dnia 20 stycznia 1880. Hotel George'a Pp. J. ks. Swidyrgęło Swiderski z Dźwiniacza. G. G. dschot z Paryża. Hotel Angielski Pp. T. Teodorowicz z Żukowa. A. Rudzka z Rosyji. J. Chodakowski z Warszawy. L. Dziekoński z Graeu. Hotel Lazarusa. Pp. O. Silber z Czerniowiec. I. Hausirer z Suczawy. L. Ruckenstein z Suczawy. J. Goldenberg ze Stanisławowa. J. Sandbank z Jarosławia. Hotel Langa Pp. E. Rau z Norrumbergi. T. Fausel z Wiednia. M. Gros z Wiednia. H. Schreiner z Gra. u. W. Ktubler z Reimscheid. Hotel Krakowski. Pp. J. Gostkowski z Bukowiny. L. III

siewicz ze Stanisławowa. A. Schutti z Koziłowiec. K. Langiewicz z Bóbrki.

Hotel Warszawski.

Pp. J. Mosiewicz z Wulki mazowieckiej. T. Link z Komarna.

Odjechali ze Lwowa.

Pp. P. br. Brunicki do Lubieńca. J. Scholz do Tarnopola. Dr. R. Klimkiewicz do Czerniowiec. M. Garapich do Cebrowa. J. Trzeciński do Brodów. A. Schumkow do Brodów.

Pociągi kolejowe.

Przychodzą do Lwowa.

Według południka Peszteńskiego. z Czerniowiec: o godzinie 9 minut 40 wieczór (pociąg pospieszny); o godzinie 3 minut 45 rano (pociąg mieszany); o godzinie 3 minut 32 po południu (pociąg mieszany). z Stanisławowa: (na Stryj) do Lwowa o godz. 8 min. 24 wieczór z Krakowa: o godzinie 5 minut 20 rano (pociąg pospieszny); o godzinie 9 m. 7 wieczór (pociąg osobowy); o godz. 11 przed południem pociąg mieszany). z Podwołoczysk: (na dworzec w Podzamczu): o godzinie 2 minut 53 rano (pociąg mieszany); o godzinie 3 min. 19 po południu (pociąg mieszany). z Podwołoczysk: (na dworzec lwowski główny): o godz. 10 m. 10 wieczór (pociąg mieszany); o godz. 3 min. 30 rano (pociąg osobowy); o godz. 3 min. 52 po południu (pociąg mieszany). Odjeżdżają ze Lwowa. Według południka Peszteńskiego. Do Czerniowiec: o godz. 6 min. 10 rano (pociąg pospieszny); o godzinie 11 min 50 w południe (pociąg mieszany); o godz. 10 min 50 w nocy (pociąg mieszany). Do Krakowa: o godzinie 10tej min. 30 w nocy (pociąg pospieszny); o godzinie 4 min. 33 rano (pociąg osobowy); o godzinie 4 minut 49 po południu (pociąg mieszany). Do Stanisławowa: (na Stryj): o godzinie 6 minut 37 rano. Do Podwołoczysk: (z dworca w Podzamczu): o godz. 10 m. 39 w nocy (pociąg mieszany); o g. 12 m. 32 w południe (pociąg mieszany).

Cennik lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej. Lwów dnia 19 stycznia 1880

Table with columns for 'płaca' and 'żądają' under various categories like '1. Akcyje za sztukę', '2. Listy zastawne', '3. Listy dłużne', '4. Obligacje', '5. Losy miasta Krakowa', '6. Monety'.

Kurs giełdy wiedeńskiej z dnia 18 stycznia 1880.

Table with columns for 'płaca' and 'żądają' under categories like '1. Dług państwa', '2. Obligacje indemn.', '3. Akcyje', '4. Listy zastawne losowane', '5. Obligacje z prawem pierwszeństwa', '6. Losy'.

Wycena towarowa

Table listing prices for various goods like 'Lwow. Czern. kolej po 200 zł. wa. wsr.', 'Tow. kol. żel. państw. po 200 zł. mk.', 'Gal. zak. kr. ziem. Krak. los. w 181.6 pr.', etc.

Kurs złota.

Table listing gold prices for 'Dukat cesarski men.', 'Korona', '20-frankówka', 'Rossyjski imperyal', 'Talar związkowy', 'Srebro', and 'Z lwowskiej Izby handlowej i przemysłowej. Telegrafowany kurs wiedeński'.

(309 2-3) K a y k s. L. 27661. C. k. wyższy Sąd krajowy lwowski podaje w myśl ustawy z dnia 25 lipca 1871 l. 96 Dz. pp. do powszechnej wiadomości, że wskutek prośby Jana Rozniekovicha o utworzenie nowego ciała tabularnego dla jego realności, która w Kołomyi w Kołomyjskim powiecie sądowym i w tamtejszej gminie podatkowej pod l. r. 37 l. par. 1651, 2750 i 2749 na przedmieściu Stanisławowskim leży, z drewnianego domu mieszkalnego, budynku ubocznego piwnicy, podwórza i ogrodu się składa, objętość 900 sążni kwadratowych w sobie zawiera, a na wschód z realnością Jana Kleskiego młodszego, na południe frontem z ulicą zieloną, na zachód z drogą uboczną, a na północ z gruntem Josia Ständig graniczy e. k. sąd obwodowy w Kołomyi projekt otworzyć się

mającego ciała tabularnego, wygotował który to projekt w tymże e. k. sądzie obwodowym przejrzanym być może, a od dnia 15 stycznia 1880 za księgę gruntową uważanym będzie, równie oznajmia się, że od dnia tego począwszy nowe prawa własności zastawu i inne prawa hipoteczne na wyżej opisanej nieruchomości jako nowe ciała tabularne do księgi gruntowej wciągnąć się mającej, tylko przez wpis do księgi hipotecznej nabyte, ograniczone na innych przeniesione i uchylone być mogą. Równocześnie wzywa e. k. wyższy sąd krajowy wszystkich, którzyby: a) na zasadzie praw przed dniem otwarcia tego nowego ciała tabularnego nabytych, dla zgali się zmiany wpisanych tamże stunków własności i posiadania bez różnicy czy zmiana ta przez dopisanie, odpisanie lub

przepisanie, przez sprostowanie oznaczenia nieruchomości lub połączenie ciał hipotecznych, czyli też w inny sposób nastąpić ma; b) już przed dniem otwarcia nowego ciała tabularnego na nieruchomości tej lub na jej częściach nabyli prawa zastawu, służebności lub inne prawa do wpisu hipotecznego przydatne, o ile prawa te, jako należące do dawniejszego stanu biernego, wpisane być mają, a przy założeniu nowego ciała tabularnego wciągnięte nie zostały, ażeby w e. k. sądzie obwodowym w Kołomyi swoje oznajmienie do dnia ostatniego kwietnia 1880 tem pewniej wnieśli, ileż w przeciwnym razie utracą prawo popierania oznajmienia się mających rozszczeń przeciw osobom trzecim, które na mocy niezaprzeczonych wpisów w nowej księdze gruntowej zawartych prawa hipoteczne w dobrej wierze nabędą.

Naknieć czyni się uwagę, że obowiązku zgłoszenia ta obolicozność nie zmienia, że prawo zgłosić się mające z księgi tabularnej, już do użytku służyć nie mającej, lub z załatwienia sądowego widocznem jest, lub że jakie podanie stron odnoszące się do tego prawa do sądu wniesionem zostało, tudzież że restytucya lub przedłużenie powyższego terminu dla pojedynczych stron miejsc nie ma. Lwów dnia 2 grudnia 1879. (250 2-3) Ogłoszenie. L. 18196. W sprawie upadłości Jakóba Krocha kupca z Tarnowa, podajemy do wiadomości, że zarządcą tej masy upadłej ustanowiono Michała Müllera a zastępcą jego Majera Wassermanna, obaj kupcy z Tarnowa. Tarnów dnia 18 grudnia 1879.

